

DIREKTIVA 2005/89/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 18. siječnja 2006.

o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i investicija u infrastrukturu (tekst značajan za Europski gospodarski prostor)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 95.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

nakon konzultacija s Odborom regija,

djelujući u skladu s postupkom predviđenim u članku 251. Ugovora ⁽²⁾,

budući da:

- (1) je Direktiva 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije ⁽³⁾ značajno doprinjela stvaranju unutarnjeg tržišta električne energije. Zajamčena visoka razina sigurnosti opskrbe električnom energijom predstavlja ključni cilj koji treba ostvariti da bi unutarnje tržište uspješno funkcioniralo, a ova Direktiva omogućuje državama članicama uvođenje obveze javne usluge za elektroenergetske subjekte, *inter alia*, i u pogledu sigurnost opskrbe. Takve obveze javne usluge treba što je moguće preciznije i točnije definirati i one ne smiju rezultirati stvaranjem većih proizvodnih kapaciteta od onih koji su potrebni za sprečavanje nepredviđenih prekida u distribuciji električne energije krajnjim potrošačima.
- (2) se potrebe za električnom energijom obično predviđaju za srednjeročno razdoblje na temelju scenarija koje izrađuju operatori prijenosnog sustava ili druge organizacije koje su ih u stanju izraditi na zahtjev države članice.
- (3) je za konkurentno jedinstveno tržište električne energije EU nužno potrebna razvidna i nediskriminirajuća politika opskrbe električnom energijom koja je sukladna potrebama takvog tržišta. Nepostojanje takve politike u pojedinim državama članicama ili značajne razlike u politikama pojedinih država članica, dovode do narušavanja tržišnog natjecanja. Stoga je utvrđivanje jasnih uloga i odgovornosti nadležnih tijela, kao i samih država članica i relevantnih sudionika na tržištu, od presudne važnosti za zaštitu sigurnosti opskrbe električnom energijom i pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, istovremeno izbjegavajući

¹ NL C 120, 20.5.2005., str. 119

² Mišljenje Europskog parlamenta od 2. srpnja 2005. (još neobjavljeno u Narodnom listu) i Odluka Vijeća od 1. prosinca 2005.

³ NL L 176, 15.7.2003., str. 37. Direktiva kao što je izmjenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2004/85/EZ (NL L 236, 7.7.2004., str. 10)

stvaranje prepreka za ulazak novih sudionika na tržište, kao što su poduzeća koja se bave proizvodnjom električne energije i opskrbom električnom energijom u nekoj državi članici koja su nedavno počela poslovati u toj državi članici, te izbjegavajući narušavanje odnosa na unutarnjem tržištu električne energije ili stvaranje značajnih poteškoća za tržišne sudionike, uključujući poduzeća s malim tržišnim udjelima kao što su proizvođači ili opskrbljivači s vrlo malim udjelom na odgovarajućem tržištu Zajednice.

- (4) Odluka br. 1229/2003/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ donosi niz smjernica za politiku Zajednice u odnosu na transeuropske energetske mreže. Uredba (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije ⁽²⁾ navodi, *inter alia*, opća načela i detaljna pravila vezana za upravljanje zagušenjima.
- (5) pri promicanju uporabe električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije treba osigurati raspoloživost srodnih pričuvnih kapaciteta, kada je to potrebno zbog tehničkih razloga, u svrhu očuvanja pouzdanosti i sigurnosti mreže.
- (6) je, u svrhu ispunjenja obveza Zajednice vezanih uz zaštitu okoliša i smanjenja njene ovisnosti o uvozu energije, važno uzeti u obzir dugoročne učinke porasta potrošnje električne energije.
- (7) je od presudne važnosti za razvoj funkcionalnog unutarnjeg tržišta suradnja između nacionalnih operatora prijenosnog sustava na pitanjima koja se tiču sigurnosti mreže, uključujući određivanje prijenosnih kapaciteta, pružanje informacija i modeliranje mreže, i takvu suradnju treba dalje poboljšavati. Izostanak koordinacije po pitanjima sigurnosti mreže štetno djeluje na uspostavu jednakih uvjeta za tržišno natjecanje.
- (8) glavna svrha relevantnih tehničkih pravila i preporuka, poput onih iz Pogonskog priručnika Koordinacije za prijenos električne energije (UCTE), sličnih pravila i preporuka koje je izradio Nordel, baltičkih Mrežnih pravila i pravila za sustave Velike Britanije i Irske, je osigurati potporu za tehnički rad međusobno povezane mreže te na taj način doprinijeti zadovoljenju potrebe za neprekinutim pogonom mreže u slučaju greške u nekoj točki sustava ili točkama sustava te maksimalno smanjiti troškove otklanjanja takvih poremećaja u opskrbi.
- (9) od operatora prijenosnog i distribucijskog sustava treba zahtijevati pružanje visoke razine kvalitete usluga krajnjim potrošačima s aspekta učestalosti i trajanja prekida opskrbe.
- (10) mjere koje se mogu primjeniti za osiguranje odgovarajućih rezervnih proizvodnih kapaciteta trebaju biti tržišno utemeljene i nediskriminirajuće i mogu uključivati mjere kao što su ugovorne garancije i dogovore, opcije za kapacitet i obveze osiguranja kapaciteta. Te se mjere mogu upotrijebiti drugim nediskriminirajućim instrumentima, kao što su plaćanja za korištenje kapaciteta.
- (11) u svrhu stavljanja na raspolaganje odgovarajućih prethodnih informacija, države članice su dužne javno objaviti mjere koje su poduzele za održavanje ravnoteže između opskrbe i potražnje kod stvarnih i potencijalnih investitora u proizvodnju i kod potrošača električne energije.
- (12) ne dovodeći u pitanje članke 86, 87 i 88. Ugovora, za države članice je važno utvrditi nedvosmislen, odgovarajući i stabilan okvir koji će pridonijeti sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganju u proizvodne kapacitete i tehnike upravljanja potrošnjom. Također je

¹NL L 176, 15.7.2003, str. 11

² NL L 176, 15.7.2003., str. 1, Uredba kao što je izmjenjena i dopunjena Uredbom Vijeća (EZ) br. 1223/2004 (NL L 233, 2.7.2004., str. 3)

važno provesti odgovarajuće mjere za stvaranje regulatornog okvira koji potiče investicije u nove prijenosne interkonekcije, posebice interkonekcije između država članica.

- (13) je Europski odbor 15. i 16. ožujka 2002. u Barceloni dogovorio razinu interkonekcija između država članica. Niske razine interkonekcija fragmentiraju tržište i prepreke su razvoju tržišnog natjecanja. Postojanje odgovarajućih fizičkih interkonektivnih prijenosnih kapaciteta, bilo prekograničnih ili ne, od presudne je važnosti ali nije dovoljan uvjet za potpuno učinkovito tržišno natjecanje. Zbog interesa krajnjih potrošača odnos između potencijalne koristi od novih projekata interkonekcija i troškova takvih projekata treba biti razborito uravnotežen.
- (14) iako je važno odrediti maksimalne raspoložive kapacitete prijenosa bez negativnog utjecaja na traženu sigurnost rada mreže, također je važno osigurati potpunu razvidnost postupka izračuna i dodjele kapaciteta u prijenosnom sustavu. Na taj se način postojeći kapaciteti mogu bolje iskoristiti i tržište ne prima lažne signale o nedostatku kapaciteta, što olakšava stvaranje potpuno konkurentnog unutarnjeg tržišta kao što je predviđeno Direktivom 2003/54/EZ.
- (15) je operatorima prijenosnog i distribucijskog sustava potreban primjeren i stabilan regulatorni okvir za ulaganja te održavanje i obnovu mreža.
- (16) članak 4. Direktive 2003/54/EZ od država članica zahtijeva da nadziru sigurnost opskrbe električnom energijom i o tome podnose izvješće. To izvješće treba obuhvaćati kratkoročne, srednjoročne i dugoročne faktore koji su važni za sigurnost opskrbe, uključujući namjere operatora prijenosnog sustava vezane uz ulaganje u mrežu. Pri sastavljanju takvog izvješća od država članica se očekuje pozivanje na već postojeće informacije i procjene koje su izradili operatori prijenosnog sustava kako pojedinačno tako i zajednički, uključujući i europsku razinu.
- (17) su države članice dužne osigurati stvarnu primjenu ove Direktive.
- (18) budući da ciljeve predložene akcije, odnosno sigurnu opskrbu električnom energijom utemeljenu na pravičnom tržišnom natjecanju i stvaranje potpuno operativnog unutarnjeg tržišta električne energije, države članice ne mogu u potpunosti ostvariti, a to se zbog veličine i učinka akcije može bolje postići na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom subsidiarnosti kao što je navedeno u članku 5. Ugovora. Sukladno načelu proporcionalnosti prema tom članku, ova Direktiva ne ide izvan granica koje su potrebne za postizanje tog cilja.

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Područje primjene

1. Ova Direktiva utvrđuje mjere kojima je cilj zaštita sigurnosti opskrbe električnom energijom radi pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije i osigurava:
 - (a) odgovarajuću razinu proizvodnih kapaciteta;
 - (b) odgovarajuću ravnotežu između opskrbe i potražnje;
 - i
 - (c) odgovarajuću razinu interkonekcija između država članica u svrhu razvoja unutarnjeg tržišta.

2. Ona utvrđuje okvir unutar kojeg su države članice dužne definirati razvidnu, stabilnu i nediskriminirajuću politiku glede sigurnosti opskrbe električnom energijom koja je usklađena sa zahtjevima konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije.

Članak 2.

Definicije

U smislu ove Direktive primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive 2003/54/EZ. Osim toga, primjenjuju se i slijedeće definicije:

- (a) "regulatorno nadležno tijelo" su regulatorna tijela u državama članicama imenovana sukladno članku 23. Direktive 2003/54/EZ;
- (b) "sigurnost opskrbe električnom energijom" je sposobnost elektroenergetskog sustava za opskrbu krajnjeg potrošača električnom energijom, na način kako je uređeno ovom Direktivom;
- (c) "pogonska sigurnost mreže" je neprekinuti rad prijenosne i, prema potrebi, distribucijske mreže u predvidivim okolnostima;
- (d) "ravnoteža između opskrbe i potrošnje" je zadovoljenje predvidivih potreba potrošača za električnom energijom bez primjene mjera smanjenja potrošnje.

-

Članak 3.

Opće odredbe

1. Države članice osiguravaju visoku razinu sigurnosti opskrbe električnom energijom poduzimajući potrebne mjere koje olakšavaju stvaranje stabilne klime za ulaganje te definirajući uloge i odgovornosti nadležnih tijela uključujući, gdje je to bitno, regulatorna tijela i sve relevantne sudionike na tržištu i objavljujući informacije o tome. Relevantni sudionici na tržištu uključuju, *inter alia*, operatore prijenosnog i distribucijskog sustava, proizvođače električne energije, opskrbljivače i krajnje potrošače.
2. Pri primjeni mjera iz stavka 1., države članice uzimaju u obzir slijedeće:
 - (a) značaj osiguranja neprekinute opskrbe električnom energijom;
 - (b) značaj razvidnog i stabilnog regulatornog okvira;
 - (c) unutarnje tržište i mogućnost prekogranične suradnje vezano uz sigurnost opskrbe električnom energijom;
 - (d) potrebu redovnog održavanja i, po potrebi, obnove prijenosnih i distribucijskih mreža u cilju stalnog učinkovitog rada mreže;
 - (e) značaj osiguranja pravilne primjene Direktive 2001/77/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. koja se odnosi na promicanju uporabe električne energije iz obnovljivih izvora energije na unutarnjem tržištu električne energije ⁽¹⁾ i Direktive

¹ NL L 283, 27.10.2001., str. 33, Direktiva kao što je izmjenjena i dopunjena Aktom o pristupanju iz 2003.

2004/8/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. koja se odnosi na promicanje kogeneracije na temelju potražnje korisne topline na unutarnjem energetsom tržištu ⁽¹⁾ u onoj mjeri u kojoj se njihove odredbe odnose na sigurnost opskrbe električnom energijom;

(f) potrebu za osiguranjem dovoljnih prijenosnih i proizvodnih rezervnih kapaciteta za stabilan pogon;

i

(g) značaj davanja poticaja za uspostavu likvidnog veleprodajnog tržišta.

3. Pri primjeni mjera iz stavka 1., države članice mogu uzeti u obzir i slijedeće:

(a) stupanj raznolikosti u proizvodnji električne energije na nacionalnoj razini ili na relevantnoj regionalnoj razini;

(b) značaj smanjenja dugoročnih učinaka porasta potrošnje električne energije;

(c) značaj poticanja energetske učinkovitosti i usvajanja novih tehnologija, posebice tehnologija upravljanja potrošnjom, obnovljivih izvora energije i distribuirane proizvodnje;

i

(d) značaj uklanjanja administrativnih prepreka investicijama u infrastrukturu i proizvodne kapacitete.

4. Države članice osiguravaju da sve mjere usvojene sukladno ovoj Direktivi budu nediskriminirajuće i da ne predstavljaju nerazborit teret sudionicima na tržištu, uključujući nove sudionike i poduzeća s malim tržišnim udjelom. Države članice će također uzeti u obzir, prije usvajanja takvih mjera, utjecaj tih mjera na cijenu električne energije za krajnje potrošače.

5. Pri osiguravanju odgovarajuće razine interkonekcija između država članica, kao što je navedeno u članku 1(1)(c), posebna pažnja posvetit će se:

(a) specifičnom geografskom položaju svake države članice;

(b) održavanju ravnoteže između troškova izgradnje novih interkonekcija i koristi za krajnjeg potrošača;

i

(c) osiguranju najučinkovitijeg korištenja postojećih interkonekcija.

Članak 4.

Pogonska sigurnost mreže

1. (a) Države članice ili njihova nadležna tijela osiguravaju da operatori prijenosnog sustava utvrde minimalna pogonska pravila i obveze glede sigurnosti mreže.

¹ NL L 52, 21.2.2004., str. 50

Prije utvrđivanja tih pravila i obveza, savjetovat će se s relevantnim čimbenicima u zemljama s kojima postoje interkonekcije.

- (b) neovisno o prvom podstavku točke (a) države članice mogu zahtijevati od operatora prijenosnog sustava da dostave takva pravila i obveze nadležnom tijelu na odobrenje.
- (c) Države članice osiguravaju da operatori prijenosnog i, po potrebi, distribucijskog sustava udovoljavaju minimumu pogonskih pravila i obveza glede sigurnosti mreže.
- (d) Države članice dužne su od operatora prijenosnog sustava zahtijevati održavanje odgovarajuće razine pogonske sigurnosti mreže.

U tu su svrhu operatori prijenosnog sustava dužni održavati odgovarajuću razinu tehničkih prijenosnih rezervnih kapaciteta za osiguranje pogonske sigurnosti mreže i surađivati s operatorima prijenosnih sustava s kojima su međusobno povezani.

Predvidive okolnosti u kojima treba održavati sigurnost definirane su pravilima o pogonskoj sigurnosti mreže.

- (e) Države članice posebno osiguravaju da međusobno povezani operatori prijenosnog i, po potrebi, distribucijskog sustava pravovremeno i učinkovito razmjenjuju podatke vezane uz vođenje mreža u skladu s minimalnim pogonskim zahtjevima. Gdje je potrebno, isti zahtjevi važe i za operatore prijenosnih i distribucijskih sustava koji su povezani s operatorima sustava izvan Zajednice.
2. Države članice ili njihova nadležna tijela osiguravaju da operatori prijenosnog i, po potrebi, distribucijskog sustava utvrde i ispune ciljeve u odnosu na kvalitetu opskrbe i sigurnost mreže. Te ciljeve odobravaju države članice ili njihova nadležna tijela koja prate njihovu provedbu/ispunjavanje. Ciljevi trebaju biti objektivni, razvidni i nediskriminirajući i javno objavljeni.
 3. Pri primjeni mjera iz članka 24. Direktive 2003/54/EZ i članka 6. Uredbe (EZ) br. 1228/2003, države članice ne vrše diskriminaciju između prekograničnih ugovora i nacionalnih ugovora.
 4. Države članice osiguravaju da smanjenje opsega opskrbe u izvanrednim situacijama bude utemeljeno na unaprijed utvrđenim kriterijima upravljanja neravnotežom koje provodi operator prijenosnog sustava. Sve zaštitne mjere primjenjuju se u konzultaciji s ostalim relevantnim operatorima prijenosnih sustava, uz poštivanje relevantnih bilateralnih sporazuma uključujući sporazume o razmjeni informacija.

Članak 5.

Održavanje ravnoteže opskrbe i potražnje

1. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za održavanje ravnoteže između potražnje za električnom energijom i raspoloživosti proizvodnih kapaciteta.

Konkretno, države članice će:

- (a) neovisno o određenim zahtjevima malih izoliranih sustava, poticati stvaranje okvira za veleprodajno tržište koje daje odgovarajuće cjenovne signale proizvodnji i potrošnji;

- (b) zahtijevati od operatora prijenosnog sustava osiguranje odgovarajuće razine raspoloživih rezervnih proizvodnih kapaciteta za potrebe uravnoteženja i/ili usvajanje tržišno utemeljenih mjera s istovjetnim učinkom.
2. Neovisno o člancima 87. i 88. Ugovora, države članice mogu poduzeti i dodatne mjere, uključujući ali ne i ograničavajući se na slijedeće:
- (a) odredbe kojima se olakšava izgradnja novih proizvodnih kapaciteta i ulazak na tržište novih poduzeća iz djelatnosti proizvodnje;
 - (b) otklanjanje prepreka koje onemogućavaju primjenu ugovora o upravljanoj potrošnji;
 - (c) otklanjanje prepreka koje onemogućavaju sklapanje ugovora s varijabilnim trajanjem kako za proizvođače tako i za potrošače;
 - (d) poticanje usvajanja tehnologija upravljanja potrošnjom u realnom vremenu, kao što su moderni sustavi mjerenja;
 - (e) poticanje mjera čuvanja energije;
 - (f) natječajni postupci ili postupci s istovjetnim učinkom u smislu razvidnosti i nediskriminacije sukladno članku 7(1) Direktive 2003/54/EZ.
3. Države članice su dužne javno objaviti mjere koje se uvode sukladno ovom članku i osigurati najšire moguće širenje informacija o istima.

Članak 6.

Ulaganja u mrežu

1. Države članice uspostavljaju regulatorni okvir koji:
- (a) šalje investicijske signale operatorima prijenosnog i distribucijskog sustava vezano uz razvoj njihovih mreža u cilju zadovoljenja predvidive potražnje na tržištu;
- i
- (b) potiče održavanje i po potrebi obnovu njihovih mreža.
2. Neovisno o Uredbi (EZ) br. 1228/2003, države članice mogu dozvoliti komercijalne investicije u interkonekcije.

Države članice osiguravaju da su odluke o ulaganjima u interkonekcije donesene u konzultaciji s relevantnim operatorima prijenosnog sustava.

Članak 7.

Izvješćivanje

1. Države članice osiguravaju da izvješće iz članka 4. Direktive 2003/54/EZ pokriva ukupnu primjerenost električnog sustava za opskrbu trenutne i predviđene potražnje za električnom energijom i obuhvaća:
- (b) pogonsku sigurnost mreže;

- (c) predviđenu ravnotežu između opskrbe i potražnje u narednom petogodišnjem razdoblju;
 - (d) izgleda glede sigurnosti opskrbe električnom energijom u razdoblju od 5 do 15 godina od datuma predaje izvješća;
 - (e) investicijske namjere operatora prijenosnog sustava u narednih pet ili više kalendarskih godina ili namjere neke druge strane čijeg su postojanja svjesni, a tiču se osiguranja prekograničnih interkonekcijskih kapaciteta.
2. Države članice ili njihova nadležna tijela pripremaju izvješće u suradnji s operatorima prijenosnog sustava. Operatori prijenosnog sustava se, po potrebi, savjetuju s operatorima susjednih prijenosnih sustava.
3. Dio izvješća koji se odnosi na namjeru ulaganja u interkonekcijske vodove naveden u stavku 1(d) uzet će u obzir:
- (a) načela upravljanja zagušenjima, utvrđena Uredbom (EZ) br. 1228/2003;
 - (b) postojeće i planirane prijenosne vodove;
 - (c) očekivane obrasce proizvodnje, opskrbe, prekogranične razmjene i potrošnje, dozvoljavajući mjere upravljanja potrošnjom,
- i
- (d) regionalne, nacionalne i europske ciljeve održivog razvoja, uključujući one projekte koji čine dio Osovine prioriternih projekata uvrštenih u Prilog I Odluke br. 1229/2003/EZ.

Države članice osiguravaju da operatori prijenosnog sustava pružaju informacije o svojim investicijskim namjerama ili namjerama neke druge strane čijeg su postojanja svjesni, a koje se odnose na osiguranje prekograničnih interkonekcijskih kapaciteta.

Države članice mogu također zahtijevati od operatora prijenosnog sustava pružanje informacija o ulaganjima koja su vezana uz izgradnju unutarnjih vodova koji bitno utječu na osiguranje prekograničnih interkonekcija.

4. Države članice ili njihova nadležna tijela osiguravaju da operatorima prijenosnog sustava i/ili nadležnim tijelima bude osiguran potreban pristup relevantnim podacima kada je to važno za provedbu ovog zadatka.

Osigurat će se tajnost povjerljivih informacija.

5. Temeljem informacija navedenih u stavku 1(d) dobivenih od nadležnih tijela, Komisija podnosi izvješće državama članicama, nadležnim tijelima i Europskoj skupini regulatora za električnu energiju i plin koja je osnovana Odlukom Komisije 2003/796/EZ⁽¹⁾ o planiranim ulaganjima i njihovom doprinosu ostvarenju ciljeva navedenih u članku 1(1) .

Ovo se izvješće može kombinirati s izvješćima predviđenim u točki (c) članka 28(1) Direktive 2003/54/EZ i objavljuje se.

Članak 8.

Transponiranje

1. Države članice će donijeti potrebne zakone i druge propise kako bi se uskladile s odredbama ove Direktive najkasnije do 24. veljače 2008. One će o tome odmah obavijestiti Komisiju.

Kad države članice budu donosile ove mjere, te će mjere prilikom njihove službene objave sadržavati uputu na ovu Direktivu ili će se uz njih navesti takva uputa. Načine tog upućivanja odredit će države članice.

2. Države članice će Komisiji dostaviti tekst odredaba nacionalnog prava koje budu donijele u području na koje se odnosi ova Direktiva do 1. prosinca 2007.

Članak 9.

Izvješća

Komisija će nadgledati i revidirati primjenu ove Direktive i dostaviti Europskom parlamentu i Vijeću izvješće o napretku do 24. veljače 2010.

Članak 10.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu 20 dana od objave u Službenom listu Europskih zajednica.

Članak 11.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourghu, 18. siječnja 2006.

Za Europski parlament:
Predsjednik
J.BORRELL FONTELLES

Za Vijeće:
Predsjednik
H. WINKLER